

ETİK KURUL YÖN. (YENİ)

Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Deney Hayvanları Üretim ve Araştırma Merkezi Etik Kurulu (SÜVDAMEK) Yönergesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1. Bu Yönergenin amacı, Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi bünyesinde deney hayvanları ile yapılacak olan bilimsel araştırma, test, eğitim ve öğretim gibi temel etkinliklerde kullanılan yöntem ve materyaller ile ilgili kabul edilebilir etik standartları belirlemek, görüş bildirmek; araştırma ve bilimsel çalışma uygulamalarını ve önerilerini incelemek, deney hayvanları üzerinde yapılan bütün prosedürleri kayıt altına almak, izlenebilirliği ve denetlenebilirliğini sağlamak; uygulama aşamalarında genel etik ilke ve kurallarına, ulusal ve uluslararası antlaşma ve bildirimlerin hükümlerine ve ilgili mevzuata uygun olup olmadığını incelemek ve bu amaçla yapılacak bireysel veya kurumsal başvurularda görüş bildirmektir. Yönergeye uygun yürütülmeyen çalışmaları gerektiğinde sonlandırmak, istenildiği takdirde etik danışmanlık yapma konuları ile "Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Deney Hayvanları Üretim ve Araştırma Merkezi Etik Kurulunun kuruluşunu, görevlerini, işleyişini, çalışma ilkeleri ve sorumluluklarla ilgili esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2. Bu yönerge, deney amacıyla kullanılacak olan hayvanların refahlarının sağlanarak ve gözetilerek alınması gerekli olan izinleri, ilgili projelerin Etik Kurulca değerlendirilmesi ve yetkilendirilmesini; Etik Kurulun kuruluş, çalışma yöntemi, görev ve çalışma ilkelerini kapsar.

Dayanak

Madde 3. Bu Yönerge 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 9 ve 28/f., Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliğinin 31-34., Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğinin 4-ı, i, u, 5, 8-11., 13-14., 18., Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmeliğinin 5 -9., ve 11-14., 18, 20-21., 26, 30., Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmeliğinin Uygulama talimatının 42., 6343 sayılı Kanunun 5., Türk Veteriner Hekimleri Birliği Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin 74, 133-136., Avrupa Birliği'nin 2010/63/EU sayılı "Bilimsel Amaçlı Kullanılan Hayvanların Korunmasına İlişkin Konsey Direktifi", Dünya Veteriner Hekimleri Birliği Mesleki Etik Yasasının 4/d, 9., 12. Maddeleri ile, Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Helsinki Bildirgesi ile ulusal ve uluslararası düzeyde sağlık bilimleri etiğine ilişkin diğer

düzenlemeler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4. Bu Yönergede adı geçen;

4.1. Başkan: Etik Kurul Başkanını,

4.2. Fakülte: Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesini,

4.3. HADMEK: Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulunu,

4.4. SÜVDAMEK: Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikte belirtilen Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunun (HADYEK) karşılığı olan Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Deney Hayvanları Üretim ve Araştırma Merkezi Etik Kurulunu,

4.5. Yönerge: Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Deney Hayvanları Üretim ve Araştırma Merkezi Etik Kurulu (SÜVDAMEK) Yönergesini,

4.6. Çiftlik Hayvanı: Et, süt, yumurta da dâhil olmak üzere gıda, deri, kürk, yün, tüy veya diğer ürünlerin temini için veya işgücü amacıyla insanlar tarafından yetiştirilen ve beslenen hayvanları,

4.7. Deney: Bilimsel amaçlarla hayvanlar üzerinde gerçekleştirilecek her türlü prosedür veya prosedürler bütünü,

4.8. Deney Hayvanı: Prosedürlerde kullanılan, serbest yaşayan veya çoğalan larva biçimleri, canlı kafadan bacaklılar ve normal fetal gelişimlerinin son üçte birlik döneminden itibaren memeliler dahil, insan olmayan herhangi bir omurgalı canlıyı,

4.9. Deney Hayvanı Kullanıcısı: Hayvanları prosedürlerde kullanmaya yetkili olan kişiyi,

4.10. Genel Müdürlük: Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünü,

4.11. Hayvan refahı birimi: Üretici, tedarikçi, kullanıcı ve araştırmaya yetkili kuruluşlarda kurulması zorunlu olan, hayvanların refahı ve bakımından sorumlu, veteriner hekim, veteriner sağlık teknikeri veya veteriner sağlık teknisyeni unvanına sahip en az bir kişiden, kullanıcı kuruluşlarda ise bu unvanlardan birine sahip bir kişiye ilaveten biri yerel etik kurul üyesi olmak üzere en fazla üç kişiden oluşan birimi,

4.12. Proje: Bir ya da daha fazla prosedürü içeren ve belirli bir bilimsel amacı olan iş programını,

4.13. Prosedür: Hayvanların; doğurtulması, kuluçkadan çıkarılması ya da genetiği değiştirilmiş hayvan soyunun devam ettirilmesi süreçleri dahil, iyi veteriner hekimlik uygulamalarına uygun olarak bir iğnenin batırılmasının yarattığına eşit veya daha fazla acı, eziyet, ızdırap veya kalıcı hasara sebep olabilecek şekilde, bilinen veya bilinmeyen sonuçları olan, deneysel, diğer bilimsel veya eğitici amaçlarla kullanılmasını,

4.14. Tür: Ortak özellikler taşıyan ve kendi aralarında döllenerek üreyebilen akraba canlıları içeren biyolojik grubu,

4.15. 3R ilkesi: Mümkün olan her durumda, canlı hayvan yerine bilimsel açıdan geçerli başka alternatif bir yöntem ya da deneme stratejisinin uygulaması, proje hedeflerinden ödün vermeden kullanılacak hayvan sayısının olabildiğince azaltılması, hayvanlara acı, eziyet, ızdırap çektirecek ve kalıcı hasar yapacak prosedürlerin iyileştirilerek hayvan refahının artırılmasını,

**Deney Hayvanlarının Kullanılma Amaçları, Etik Kurulun Kuruluş,
Üye nitelikleri, Görev Süresi, Görevi ve Çalışma Yöntemi**

Deney Hayvanlarının Kullanılma Amaçları

Madde 5 –Deney hayvanlarının kullanılma amaçları aşağıda belirtilmiştir:

- 5.1. Temel araştırmalar.
- 5.2. Aşağıdaki amaçlardan herhangi birini taşıyan bilimsel veya uygulamalı araştırmalar:
 - 5.2.1. İnsan, hayvan veya bitkilerdeki hastalık, sağılık bozuklukları ve diğıer anormalliklerin önlenmesi, tanı, tedavisi veya bunlardan kaçınma.
 - 5.2.2. İnsan, hayvan veya bitkilerdeki fizyolojik bozuklukların incelenmesi, belirlenmesi, düzeltilmesi veya modifikasyonu.
 - 5.2.3. Hayvanların refahı ve hayvanların üretim şartlarının iyileştirilmesi.
- 5.3. 5.2.de belirtilen amaçlardan herhangi biri için, ilaçlar, gıda hammaddeleri, yem hammaddeleri, başka maddeler ve ürünlerin kalite, etkinlik ve güvenilirliklerinin geliştirilmesi, üretilmesi ve test edilmesi.
- 5.4. İnsan ve hayvan sağılığı ve refahı için doğıal çevrenin korunması.
- 5.5. Türlerin korunmasını amaçlayan araştırmalar.
- 5.6. Mesleki becerilerin kazandırılması, sürdürülmesi veya geliştirilmesi için yüksek öğrenim veya eğitimi.
- 5.7. Adli tıp soruştırmaları.

Etik Kurulun Kuruluş ve Üye Nitelikleri

Madde 6

- 6.1. SÜVDAMEK’de asgari olarak aşağıda nitelikleri belirtilen üyelerin bulunması gereklidir:
 - 6.1.1. Deney hayvanları ile çalışma yapan birimlerden bir temsilci.
 - 6.1.2. Kendisi ve birinci derece yakınları, hayvanlar üzerinde deneysel çalışma yapmayan ve kuruluş ile çıkar ilişkisi olmayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı bir kişi.
 - 6.1.3. Kurum veya kuruluş ile çıkar ilişkisi olmayan sivil toplum kuruluşuna üye Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı bir kişi.
 - 6.1.4. SÜVDAMEK’de görev alacak en az bir üyenin in vivo hayvan deneylerinde en az bir yıl tecrübeli ve doktora derecesine sahip olması gereklidir. SÜVDAMEK’de veteriner hekimliğı etiğı uzmanlarının da bulunması tercih edilir. İhtiyaçlara ve idari yapıya göre SÜVDAMEK kompozisyonu belirlenebilirler. SÜVDAMEK gerektiğinde başka alanların uzmanlarından görüş alabilir, toplantılara davet edebilir. SÜVDAMEK beşi Fakülte Öğretim Üyesi, ikisi de sivil üyelerden olmak üzere toplam yedi kişiden oluşur. Üyeler Veteriner Fakültesi Fakülte Kurulu tarafından seçilir ve Rektör onayıyla atanır.

Üye Görev Süreleri

Madde 7- SÜVDAMEK üyelerinin görev süresi dört yıldır. Görev süresi biten üye yeniden atanabilir veya onay ile görevlendirilebilir. Bir takvim yılı içerisinde izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer. Üyelik sıfatının ölüm, emeklilik, ayrılma gibi herhangi bir sebeple sona ermesi halinde, yerine aynı usulle ve kalan süreyi tamamlamak üzere ayrılan üyenin niteliklerini taşıyan yeni bir üye görevlendirilir.

Görevleri

Madde 8. SÜVDAMEK'in görevleri aşağıda belirtilmiştir;

- 8.1.** Kurum içinde deney hayvanı kullanılması sürecinin 3R ilkelerine ve etik kurallara uygun olarak sürdürülmesini denetlemek, bu amaçla gerekli düzenlemeleri yapmak.
- 8.2.** Deney hayvanı kullanılarak elde edilenlerle aynı veya daha yüksek düzeyde bilgi sağlayabilecek ancak hayvan kullanılmayan veya en az sayıda hayvan kullanılan ya da daha az acı verilen prosedürler içeren alternatif yöntemlerin geliştirilmesine ve doğrulanmasına katkıda bulunacak ve bu alanda araştırmayı teşvik edecek uygulamalar yapmak.
- 8.3.** Deney hayvanları üzerinde yapılacak işlemlerin onaylanmış protokole uygun olarak yapılmasını sağlamak, gerektiğinde sonlandırmasına karar vermek.
- 8.4.** Deney hayvanlarıyla çalışacak personelin gerekli eğitimi almasını sağlamak ve deney hayvanı kullanım sertifikası bulunması şartıyla hayvan deneyleri yapılmasına izin vermek. Bu amaçla gerektiğinde sertifika programları düzenlemek. Deney hayvanları kullanım sertifikası olmayanların hayvan deneyleri yapmasına izin vermemek.
- 8.5.** Deney hayvanı kullanımı ile ilgili olarak istatistiki veri tabloları ile yıllık faaliyet raporunu hazırlayarak HADMEK'e sunmak
- 8.6.** Düzenlenecek eğitim sertifika programlarını otuz gün önce HADMEK'e bildirmek.
- 8.7.** Düzenledikleri sertifika eğitim programları ve eğitim sonunda başarılı olarak sertifika alan kursiyerler ile ilgili bilgileri HADMEK'e bildirmek.
- 8.8.** Gerektiğinde yeni etik ilkeleri saptamak ve bunların Yönergede yer almasını sağlamak üzere Dekanlık makamına öneride bulunmak.

Kurulun Çalışma Yöntemi

Madde 9. SÜVDAMEK aşağıda belirtildiği şekilde çalışır:

- 9.1.** SÜVDAMEK, kurul başkanının belirleyeceği gündemle en az ayda bir defa ve üye salt çoğunluğunun katılımı ile toplanır.
- 9.2.** SÜVDAMEK toplantısında kararlar oy çokluğu ile alınır. Oy eşitliği halinde başkanın oyu iki oy sayılarak karar verilir.
- 9.3.** Kurumlarda kullanılan tüm deney hayvanlarına ilişkin kayıtlar, hayvan refahı biriminde görevli deney hayvanı yetiştirilmesi, üretimi ve bakımından sorumlu veteriner hekim tarafından tutulur veya tutturulur. Söz konusu kayıtlarda temin edilen hayvanların sayıları, türleri, temin edildikleri yerler, kullanıcı kuruluşa geldiği tarih ve yapılan tüm işlemler bulunur. Bu kayıtlar en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.

9.4. Kurul bütün başvuruları ve alınan kararları tarih ve sayı numarası vererek kayıt altına alır. Etik Kurul toplantı tutanaklarını gerektiğinde ulaşılabilecek şekilde en az beş (5) yıl boyunca saklama ile yükümlüdür.

9.5. Başvurular, proje yürütücüsü tarafından yapılır. Tez çalışmaları için yürütücü, danışman öğretim üyesidir.

9.6. Etik kurul üyelerine ait başvurular görüşülürken ilgili kurul üyesi görüşmelere katılamaz ve oy kullanamaz.

9.7. Bütün başvurular ve alınan kararlar, bir veri tabanında saklanır ve kayıtlar HADMEK ve Çevre ve Orman Bakanlığının denetimine açık tutulur.

9.8. Kurul, hayvanlar üzerinde yapılmayan çalışmaları da araştırma etiği açısından bu yönerge çerçevesinde değerlendirir. Kurul uygun gördüğü taktirde diğer birimlerinden yapılacak başvuruları da değerlendirebilir.

9.9. Başvurular, "Başvuru Formu" ve "Taahhütname" doldurularak işleme konulması için Dekanlığa teslim edilir. Kurul, toplantı tarihinden 3 gün önce teslim edilmeyen başvuruları, bir sonraki toplantıda değerlendirir. Başvuru Formunda aşağıdaki bilgilerin bulunması zorunludur:

- 1) Proje adı.
- 2) Proje yürütücüsü ve diğer araştırmacıların adı, adresi, görev yeri, imzası.
- 3) Prosedürün yapılacağı yer ve süresi.
- 4) Canlı hayvanlar üzerinde prosedür uygulayacakların eğitim sertifikaları.
- 5) Başvuru tarihi.
- 6) Proje önerisi.
- 7) Günlük dille yazılmış teknik olmayan proje özeti.
- 8) Hayvan kaynakları, tahmini hayvan sayısı, türü ve yaşı.
- 9) Hayvanlar üzerinde gerçekleştirilecek prosedürler.
- 10) Prosedürlerin sebep olacağı acı, eziyet, ızdırap ve kalıcı hasar düzeyi.
- 11) 3R ilkesinin prosedürlerde uygulanma şekli.
- 12) Kullanılması planlanan anestezi, analjezi ve diğer ağrı kesici yöntemler.
- 13) Hayvanların yaşamları boyunca acı ve ızdırap çekmemesi ya da çektikleri ızdırabın azaltılması için alınacak önlemler.
- 14) Prosedürlerin sonlandırılmasında insancıl öldürme metodunun belirlenmesi.
- 15) Hayvan sayısını ve prosedürlerin sebep olacağı acı, eziyet, ızdırap ya da olası çevresel etkileri asgariye indirmek için uygulanacak deneysel veya gözlemsel stratejiler ile veri analiz usulleri.
- 16) Hayvanların birden fazla projede kullanılıp kullanılmayacağı.
- 17) Hayvanların barındırma, yetiştirme ve bakım şartları.
- 18) Projede yer alanların yetkinliği.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Deney Hayvanı ve Araştırmalara İlişkin Uygulamalar

Deney Hayvanı

Madde 10. SÜVDAMEK'in çalışmalarında, deney hayvanlarına yönelik olarak göz önünde bulundurulacağı hususlar;
10.1. Deney hayvanları üzerinde yapılacak tüm prosedürlerin SÜVDAMEK tarafından onaylanmış olması zorunludur.

10.2. SÜVDAMEK tarafından yapılan düzenlemelere uygun olarak alınmış bir genel veya özel istisna olmadıkça, deneylerde kullanılacak;

- 1) Sığır (*Bos taurus*),
- 2) Koyun (*Ovis aries*),
- 3) Keçi (*Capra aegrotus*),
- 4) Alpaka (*Vicugna pacos*)
- 5) Domuz (*Sus scrofa*)
- 6) At (*Equus caballus*)
- 7) Tavuk (*Gallus domesticus*)
- 8) Hindi (*Melagris*)
- 9) Ördek (*Anatinae*)
- 10) Kaz (*Anser anser*)
- 11) Keklik (*Alectoris*)
- 12) Sülün (*Phasianus*)
- 13) Bildircin (*Coturnix coturnix*)
- 14) Köpek (*Canis familiaris*),
- 15) Kedi (*Felis catus*),

türlerinin ve deneyde kullanılacak tüm hayvanların kayıtlı hayvan yetiştiricisinden, tedarikçilerinden ya da sahibinden izin alınmış olması şartı aranır.

10.3. Kedi, köpek gibi evcil türlerin sokakta başıboş olanları, deneylerde kullanılmaz. Ancak, hayvanların sağlık ve refahı ile ilgili çalışmalara ihtiyaç duyulması, çevre, insan ve hayvan sağlığına karşı ciddi tehlike oluşturması ve çalışmanın amacının sadece başıboş hayvan kullanılarak gerçekleştirilebileceğine dair bilimsel gerekçeler sunulması hallerinde bu hayvanlar deneylerde kullanılabilir.

10.4. Aşağıdaki müdahaleler SÜVDAMEK iznine tabi değildir:

- 1) Teşhis ve tedavi amaçlı klinik uygulamalar.
- 2) Ölü hayvan veya dokusu, mezbaha materyalleri, atık fetuslar ile yapılan prosedürler.
- 3) Süt sağma.
- 4) Dışkı veya altlık örneği toplama.

5) Sürüntü ile örnek alma.

l) Tür tanımlama ile ilgili doğadan yaban hayvanı kullanılmasında Genel Müdürlükten alınan izin, SÜVDAMEK izni yerine geçer.

m) Saha araştırmalarının birden fazla ilde yürütülmesi halinde sadece bir yerin HADYEK onayının alınması yeterlidir.

10.5. Doğadan alınmış yaban hayvanı üzerinde yapılacak deney bir bilimsel gerekçeyle; ancak diğer hayvanların deneyin amacı bakımından yeterli olmaması halinde onaylanır. Bu konuda yapılan çalışmalarda SÜVDAMEK onayından sonra Genel Müdürlükten izin alınır.

10.6. Kurul, yukarıda belirtilen deney hayvanları dışında kalan hayvanların deney hayvanı olarak kullanılma gereksinimlerini bilimsel olarak uygun görmesi durumunda izin verme yetkisine sahiptir.

10.7. Kurul, deney hayvanları olarak kullanılan hayvanların hangi üretici ya da tedarik kuruluşlarından temin edildiğine dair belgeyi kayıt altına alarak veri tabanına aktarır. Kurul, kliniklerde kullanılan hayvanlar için hayvan sahibi izin belgesini, aydınlatılmış onam olarak kabul eder.

Hayvan deneyleriyle ilgili etik ilkeler

Madde 11. 1. Araştırma projelerinin hazırlanmasında ve uygulanmasında hayvan deneylerine ilişkin olarak aşağıdaki etik ilkelere uyulmalıdır:

11.1.1. Etiğin "yaşama saygı ilkesi" her hayvan türü için de kabul edildiğinden bilimsel araştırmalarda kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü uygulamalardan kaçınmak araştırıcının başta gelen sorumlulukları arasında görülmelidir.

11.1.2. Deney hayvanları insanlar, hayvanlar, bitkilerdeki hastalıkların veya diğer anormalliklerin teşhisi, tedavisi veya önlenmesi; ilaçların, aşıların, gıdaların ve diğer madde veya ürünlerin geliştirmesi, imalatı ile kalite, etkinlik ve güvenlik testlerinin yapılması; insan, hayvan ve bitkilerde fizyolojik mekanizmaların belirlenmesi, düzenlenmesi veya değıştirilmesi; doğal çevrenin insan veya hayvanların sağık ya da gönenci (refahı) yararına korunması; eğıtım ve öğretim; adli soruştırma; insan, hayvan veya bitkilerdeki davranışsal özelliklerin değışlendirilmesi, tespiti, düzenlenmesi ya da değıştirilmesi ve bilimsel araştırma amaçlı olarak kullanılabilir.

11.1.3. Deney hayvanlarının bakımı, eğıtilmiş personel tarafından uygun koşullarda sağılanmalıdır.

11.1.4. Eğıtım için sunum amacıyla kongre, konferans ve seminerlerde ağırlı deneylerin yapılmasına izin verilemez.

11.1.5. Deney hayvanı kullanıcıları, sertifika almadan bu hayvanlar üzerinde deney, eğıtım, test amacıyla işlem yapamaz ve çalışma mekanlarında bu hayvanları barındıramazlar.

11.1.6. Araştırmalarda bilginin elde edilmesinde geçerliliğı kanıtlanmış alternatif yöntemler varsa, çalışmanın etik olarak hayvanlar üzerinde yapılması uygun görülmemelidir.

11.2. Alternatif metot, azaltma, iyileştirme ve arındırma ilkesi;

11.2.1. Mümkün olan her durumda prosedür yerine, canlı hayvanların kullanılmasını içermeyen ve bilimsel olarak tatminkâr bir yöntem veya test stratejisi geliştirmek esastır.

11.2.2. Projelerde kullanılan hayvan sayısını, projenin hedeflerini tehlikeye düşürmeden minimum düzeye indirilmesi esastır.

11.2.3. Üretim, bakım ve barınma ile prosedürlerde kullanılan yöntemleri iyileştirmek, hayvanlarda olası ağırı, eziyet, sıkıntı ve kalıcı hasarı minimum düzeye indirmek veya ortadan kaldırmak esastır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Eğitim

Deney hayvanı ile uğraşacak personelin eğitimi

MADDE 12 – Deney hayvanı ile uğraşacak personelin eğitiminde uyulması gerekli hususlar aşağıda belirtilmiştir:

12.1. Deney hayvanı ile uğraşan veya uğraşacak araştırmacıların eğitilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi, deney hayvanları kullanım sertifika programlarının açılması, düzenlenmesi ve yürütülmesinden etik kurul sorumludur. Bu programlarda başarılı olanlara, ilgili etik kurul tarafından deney hayvanı kullanım sertifikası verilir.

12.2. Deney hayvanı kullanarak her türlü eğitim, araştırma, uygulama ve test yapmak isteyen veya bu programların yapılmasında deney hayvanlarına dokunarak katkıda bulunan öğrenciler, araştırmacılar, akademik, sağlık, teknik ve idari personel deney hayvanı kullanıcısı olarak kabul edilir.

12.3. Deney hayvanı kullanıcıları, sertifika almadan bu hayvanlar üzerinde deney, eğitim, test amacıyla işlem yapamaz ve çalışma mekanlarında bu hayvanları barındıramazlar. Çiftlik hayvanlarıyla yapılacak araştırmalarda araştırma ekibinin içinde bir veteriner hekimin bulunması zorunludur. Bu durumda veteriner hekimin deney hayvanları kullanım sertifikası bulunması gerekli değildir.

12.4. SÜVDAMEK; deney hayvanı üretilmesi ve yetiştirilmesi ile sorumlu personelin asgari olarak bilgilendirilmesi ve uyulması gereken usul ve esasları içeren bir meslek içi eğitim programı hazırlar ve periyodik olarak uygulanmasını denetler.

12.5. SÜVDAMEK onayına sunulan çalışmada, deney hayvanı kullanan kişinin kullanım sertifikası olmaması halinde bu çalışmaya onay verilmez.

12.6. Bir araştırmacı, kendi sertifikası olmaması halinde araştırma yürütücüsü olarak başka kişilerle ortak çalışma yapmak amacıyla etik kurul'a başvurabilir. Kendisinin katıldığı, ancak doğrudan deney hayvanlarıyla prosedür uygulamayan araştırmacılar, sertifikalı deney hayvanı kullanıcılarının yardımıyla deneylerini sürdürebilirler.

12.7. Deney hayvanları kullanım sertifikası programlarının içeriği HADMEK tarafından belirlenerek Etik Kurula bildirilir.

12.8. HADMEK gerektiğinde sertifika programlarını güncelleyebilir.

12.9. Deney hayvanları kullanım sertifika programlarında derslerin %80'ine devam etmek zorunludur.

12.10. Kursiyerlerin sertifika alabilmeleri için kurs sonunda yapılacak olan sınavda 100 üzerinden en az 70 puan almaları gereklidir.

12.11. Sertifika eğitim programlarının nasıl yürütüleceği SÜVDAMEK tarafından belirlenir.

12.12. Bu Yönerge hükümlerine göre düzenlenen deney hayvanları kullanım sertifika programlarına kayıt yaptırarak devam ve başarı şartlarını yerine getiren kursiyerlere "Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası" verilir. Deney hayvanları kullanım sertifikası, Etik Kurul Başkanı, Fakülte Dekanı ve Rektör tarafından imzalanır.

12.13. SÜVDAMEK düzenleyeceği sertifika eğitim programlarını otuz gün önce HADMEK'e bildirmekle yükümlüdür.

12.14. SÜVDAMEK, düzenlediği sertifika eğitim programları sonunda başarılı olarak sertifika alan kursiyerler ile ilgili bilgileri HADMEK'e bildirmekle yükümlüdür.

12.15. Bu Yönerge hükümleri haricinde başka kurumlardan alınmış olan deney hayvanları kullanım sertifikaları ya da benzerlerinin bu Yönerge hükümlerine göre eşdeğer olup olmadıklarına HADMEK karar verir.

12.16. Lisans veya yüksek lisans düzeyinde deney hayvanı kullanımı ile ilgili alınmış olan eğitimlerin sertifika programına eşdeğer olup olmadığına SÜVDAMEK karar verir. Uygun olduğuna karar verilen eğitim programlarını tamamlayanlara SÜVDAMEK tarafından sertifika verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Başvuru, İnceleme ve Rapor Hazırlanması

Araştırma İçin Başvuru

Madde 13.

13.1. Araştırma projelerinde, deneysel çalışmalarda ve çok yönlü testlerde etik kurallara uygunluk esastır. Bu çalışmalarda Etik kurul onayı alınması amacıyla, araştırmacı/ lar Fakülte Dekanlığı aracılığıyla SÜVDAMEK'e başvuruda bulunabilir. Araştırmacı, başvuru yazısına aşağıdaki bilgileri içeren Başvuru Formunu ve Taahütnameyi eklemelidir.

13.2. Formda çalışmada kullanılacak hayvanlara ilişkin olarak; deney hayvanlarının tanımı (tür, ırk vb) ve sayısı; araştırmaya dahil olma ölçütleri; araştırmadan çıkarılma ölçütleri; araştırma süresi ve hayvan kullanım süresi; hayvanlara verilecek rahatsızlığın niteliği ve boyutları; yapılacak klinik ve laboratuvar testleri; araştırmaya son verme ölçütleri; araştırma sonu deney hayvanlarına yapılacak işlemler açıklanmalıdır.

13.3. Kurul, bütün başvuruları ve alınan kararları tarih ve sayı numarası vererek kayıt altına alır.

İnceleme Yöntemi ve Rapor Hazırlanması

Madde 14. SÜVDAMEK, her başvuru için ayrı bir dosya açar. Kurul, başvuruyu öncelikle ilgili Mevzuat ve etik yönleri ile değerlendirir ve açıklığa kavuşturur. Burada eylem veya işlemin kurallara uygunluğu ya da aykırılığı belirtilir. Etik Kurul, incelemeleri sırasında özellikle Türkiye'nin imza koyduğu uluslararası sözleşmeleri ve bildirgeleri göz önünde bulundurur. Başvuru belgelerinde, bu bildirgelere uygunluk aranır.

Rapor İçeriği

Madde 15. SÜVDAMEK, raporu hazırlarken aşağıdaki hususları dikkate alır:

15.1. Kurul, yaptığı değerlendirme neticesinde "uygun", "düzeltmesi gerekir", "şartlı olarak uygun" ya da "uygun değildir" şeklinde karar verir.

15.2. "Düzeltmesi gerekir" kararı verilen başvurular, başvuru sahibi tarafından düzeltildikten sonra etik kurulda tekrar değerlendirilir. "Şartlı olarak uygun" kararı verilen projeler, kurul tarafından belirlenecek bir süre boyunca hayvan refahı birimi tarafından izlenip, istenen şartların yerine getirilip getirilmediği değerlendirildikten sonra

uygun ya da uygun değildir şeklinde karara bağlanır.

İzin Zorunluluğu

Madde 16. Araştırmacıların SÜVDAMEK'ten izin alması için aşağıdaki kurallara uyması gerekir:

16.1. Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Deney Hayvanları Üretim ve Araştırma Merkezi birimlerinde hayvanlar üzerinde araştırma yapacak olan tüm araştırmacılar yazılı olarak başvurarak SÜVDAMEK Onayı almak zorundadır.

16.2. Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesinin tüm periyodiklerinde yayımlanacak olan ve hayvan materyali kullanılan bilimsel makalelerde ve Fakültenin düzenlediği bilimsel toplantılarda sunulacak bildiri ve posterlerde "Etik Kurul Onayı Alınmıştır" veya "Etik Kurul İlkelerine Uyulmuştur" ifadesi yer almalı ve makale/lerde belirtilmelidir.

16.3. Etik Kurula başvurulmadan sunulacak olan bildiri ve posterler ile yayımlanacak makalelerde yer alacak olan "Etik Kurul İlkelerine Uyulmuştur" beyanından doğabilecek etik sorunların tüm sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

16.4. Dekanlığa gönderilen projeler, SÜVDAMEK'e başvurmuş olarak kabul edilir.

Araştırmada Değişiklik Yapılması

Madde 17. Araştırma protokolünde kurul onayından sonra yapılacak değişikliklerin SÜVDAMEK'e yazılı olarak bildirilmesi ve onayının alınması zorunludur. Aksi takdirde yapılacak değişikliklerden doğabilecek etik sorunların tüm sorumluluğu yazar / yazarlara aittir.

Gizlilik

Madde 18. SÜVDAMEK yazışmaları gizli olup, "Hayvan Deneyleti Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikte" belirtilen yetkili kurumlar dışında üçüncü şahıslara bilgi verilemez.

Geçerlilik Süresi

Madde 19. SÜVDAMEK olurları, verilen süre boyunca geçerlidir. Bitirilemeyen projeler için ek süre talep edilebilir

Yürürlük

Madde 20. Bu Yönerge, Selçuk Üniversite Senatosu ve HADMEK tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 21. Yönerge hükümlerini Selçuk Üniversitesi Rektörü adına Veteriner Fakültesi Dekanı yürütür.

YÖNERGENİN HAZIRLANMASINDA YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. Animal Alternatives, Welfare and Ethics. Ed: L.F.M. van Zutphen and M. Balls, Published: Elsevier Science B.V., Amsterdam, 1997.
2. Animal and Their Legal Rights. Animal Welfare Institute Printed on Recycled Paper, USA, 1990.
3. Animal Research Application Form (Model). Animal Research Review Panel, Guideline 12, Updated February 2000. Animal Welfare Unit., NSW
4. Animal Welfare. Ed. M.C. Appleby, B.O. Hughes. CABI Publishing, Oxon, 1997.
5. Animals in Research: New Perspectives in Animal Experimentation. Ed. David Sperlinger, 1981.
6. Council for International Organizations of Medical Sciences (CIOMS). Hayvan Deneyleriyle İlgili Etik Yasası.
7. Dünya Veteriner Hekimleri Birliği Hayvan Gönenci, Esenliği ve Etoloji Yönergesi, 1988.
8. Dünya Veteriner Hekimleri Birliği Mesleki Etik Yasası, 1992.
9. Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi, Strazburg, 1987.
10. Guide for the Care and Use of Laboratory Animals. Institute of Laboratory Animal Research Commission of National Research Council, 1996.
11. Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi (Animal Rights). UNESCO, Paris, 1978.
12. Helsinki Bildirgesi, 1964, 1989.
13. ICLAS, Ethics and Animal Welfare Committee: ICLAS Ethical Guideline for Researchers, <http://iclas.org/committees/ethics-and-animal-welfare-committee>, Erişim Tarihi 20.10.2014.
14. İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik, 1993.
15. Laboratuar Hayvanları Bilimi. Ö. Poyraz, 2000.
16. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu (01 Temmuz 2004 tarih ve 25509 sayılı Resmi Gazete)
17. Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği (12 Mayıs 2006 tarih ve 26166 sayılı Resmi Gazete)
18. Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik
(15 Şubat 2014 tarih ve 28914 sayılı Resmi Gazete)
19. Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik (13 Aralık 2011 tarih ve 28141 sayılı Resmi Gazete)
20. <http://www.resmigazete.gov.tr/default.aspx>(tebligno:2004/39) Erişim tarihi 22.09.2014
21. www.tarim.gov.tr/TAGEM/Belgeler/yayin/Katalog%20Türkçe.pdf
22. <http://ilqilforum.com/hayvanlarin-isimleri-t99507.0.html>
23. <http://www.turkvet.biz/bilgi> http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/arsiv/yet_yerli_irklar.htm